Izlaz iz smutnji

„Bojim se za vas smutnje koja je poput gustog dima, u kojoj će srce čovjeka umrijeti baš kao što njegovo tijelo umire“.

Abdullah ibn Mesud

Sadržaj

Uvod

Sve hvale i zahvale pripadaju uzvišenom Allahu, samo od Njega pomoći i oprosta tražimo. Allahu se utječemo od zla duša naših, i od zlih djela naših. Koga Allah uputi niko ga u zabludu odvesti ne može, a koga On u zabludi ostavi niko ga na pravi put izvesti ne može! Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, Jedinog, kojem ravna nema, i svjedočim da je Muhammed sallallahu alejhi ve sellem Njegov rob i Njegov poslanik.

Rekao je Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu:

" Bojim se za vas smutnje koja je poput gustog oblaka u kojoj će čovjekovo srce umrijeti baš kao što njegovo tijelo umire."

Uzvišeni Allah je rekao:

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۖ

I bojte se smutnje koja neće pogoditi samo one među vama koji su krivi, (El-Enfal,25)

Ovaj ummet je zasigurno obasut Allahovom milošću ali je isto tako i ummet koji će stalno iznova biti testiran sa iskušenjima i smutnjama. Skrivena priroda smutnje i način na koji se ona razvija je doista intrigantan i omamljiv neupućenom umu, ali njeno zlo i zbunjenost koju izaziva je jasna svakom pametnom. Kada nastupi smutnja ona zaslijepi umove masa tako da teško ostane inteligentna osoba čistog razuma u tom haosu i rijedak je slučaj da osoba koja upadne u smutnju bude sigurna a isto tako da bude spašena.

Najbolje što osoba može uraditi u ovom našem vremenu je da dobro upozna prirodu smutnji kako bi zaštitio sebe i sačuvao svoju dušu od upuštanja u jednu tako primamljivu pa ipak pogubnu stvar za koju je poznato da može poteći od jedne obične izgovorene riječi, pa ipak u isto vrijeme dovesti do proljevanja nevine krvi.

Ali šta je fitna (smutnja) a šta ne? Iskušenja i smutnje mogu uticati na čovjeka, njegovu dušu, porodicu, zajednicu ili ummet u cjelosti. Kako da je prepoznamo i na koji način trebamo djelovati ili reagovati kada se suočimo sa nedaćama smutnje?

Uistinu su smutnje poput nagomilanih oblaka, dolaze jedna za drugom, ljude čini slijepim i gluhim, poput tamnih djelova noći ili dubokih talasa mora. U njoj su razumi ljudi zaslijepljeni a njihova srca umiru, osim onih koje Allah zaštiti i sačuva. Od upute Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je najbolja uputa, jeste da se trebamo pripremiti za smutnju prije nego što ona nastupi tako što ćemo se naoružati znanjem i

oštroumnošću, dobrim djelima, idžtihadom (nastojati da prepoznamo istinu), i pripremom za Dan polaganja računa kako bi bili svjesni grijeha, omekšali naša srca, probudili se iz svog nemara i iskoristili vrijeme i prilike prije iznenadnog nastupa smutnje i njenih užasa.

Na nama je dakle da znamo šta su smutnje, kako se pojavljuju, njihovu prirodu i posljedice. Ovaj ummet je bio predmet smutnji u prošlosti kada su i najbolje generacije bile pogođene njom a zasigurno će isto tako biti pogođene sadašnje i buduće generacije.

Molim Allaha da nas sačuva smutnji ovoga svijeta i da nam podari znanje, mudrost i ispravna djela koja će nas učiniti postojanim kada nastupe iskušenja, smutnje i nedaće.

Amin.

Smutnja će, bez sumnje, nastupiti

Usame b. Zejd prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi we sellem rekao: „Da li vidite šta ja vidim? Ja vidim mjesta smutnji među vašim kućama poput kapi kiše." (Muslim)

Imam Nevevi je rekao: „Analogija sa kišnim kapima je zbog toga što će smutnje nastupiti u velikom broju i što će biti raširene, t.j bit će brojne i progutat će mase a ne samo određenu grupu ljudi. Ovo je znak dugih ratova između njih poput incidenta kod deve, Siffina i Al-Harrah, ubistvo Osmana i Husejna, radijallahu anhuma kao i drugi incidenti.Ovo je isto tako jasna mudžiza Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." Šerh al-Nevevi (18/7, 8)

Smutnje će se zasigurno desiti u ummetu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem i šta god je on rekao da će se desiti, mora se sigurno desiti. Iz tog razloga je obavezno biti strpljiv na njima, pripremati se za njih i biti oprezan. Zapravo mi moramo biti još oprezniji u našem vremenu jer smo se približili dolasku Sudnjeg dana u poređenju sa muslimanima koji su bili 14 stoljeća prije nas.

Mikdad ibn Esved je rekao: "Tako mi Allaha, čuo sam Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: "Sretan je onaj koji je sačuvan iskušenja, sretan je onaj koji je sačuvan iskušenja, sretan je onaj koji je sačuvan iskušenja i onaj kojeg zadese pa bude strpljiv - a kakvo je to samo strpljenje! (Ebu Davud)

Muavija ibn Ebi Sufjan je rekao: „Čuo sam Allahova poslanika, sallallahu alejhi ve sellem da kaže, 'Ništa nije ostalo od ovog svijeta osim iskušenja i smutnji." (Ebu Davud)

Abdur-Rahman ibn Abd Rabb al Ka'ba pripovjeda: „Otišao sam kod Abdullaha ibn Amra ibn Asa dok je sjedio u sjenci Kabe okružen ljudima. Čuo sam ga da kaže '...Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je ustao da održi hutbu i rekao je, 'Nije poslat poslanik prije mene a da mu nije bila obaveza da uputi svoj narod ka onome što je dobro za njih i da ih upozori na ono što je loše za njih. Znajte da je dobro ovog ummeta u njegovim prvim generacijama, a njegove posljednje generacije bit će izložene smutnji koju će prezirati. Smutnje će se smjenjivati jedna za drugom, pa kada ih zadesi jedna od njih, vjernik će reći: 'Ovo će me uništiti!' Nakon te, pojavit će se još veća smutnja, pa će vjernik reći: 'E, ovo će me uništiti!' Pa, ko želi da se spasi od Vatre i uđe u Džennet neka ga smrt ne zatekne osim kao vjernika u Allaha i Sudnji dan." (Ibn Madže)

Ebu Burda je rekao: "Dok sam bio u pokrajini Zijada, zapljeskao sam svojim rukama iz čuđenja. Čovjek od ensarija čij otac je bio ashab mi reče: 'Čemu se čudiš, o Ebu Burda?' Rekoh: ' Čudim se narodu čija je vjera jedna, čij Poslanik je jedan, čija dava je jedna,

čij dokaz (Kur'an) je jedan i čije su borbe jedna, pa opet dozvoljavaju ubijanje jedni drugih!' On reče: 'Ne čudi se, jer mi je moj otac rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem da kaže: 'Nad mojim ummetom je milost, nema kazne za njega na onom svijetu. Njegova kazna je na ovom svijetu: smutnje, zemljotresi i ubijanja'." (Hakim, sahih)

Ovaj svijet je obavijen nasiljem osim sakupljanje znanja

Imam Ebu Bekr al-Adžuri, rahimehullah je rekao:

„Šta misliš o putu koji je prekriven sa mnogim porocima i zlom a koji je ljudima neophodan da bi hodali njime u tamnim noćima? Ako je na njemu svjetlo oni hodaju pravo ali ako ga nema oni postaju zbunjeni i smeteni.Ali Allah je postavio svjetiljke za njih koje obasjavaju put kako bi mogli ići njime sigurni i zaštićeni.Nakon njih je došla ogromna skupina ljudi koji su takođe morali poći tim putem i krenuli su njime ali dok su na tom putu, ove svjetiljke su se ugasile i oni su ostali u tami-kakvo je tvoje mišljenje o njima?

Takav je primjer učenjaka među čovječanstvom.Mnogi ljudi ne znaju kako da urade obavezna djela, kako da se sačuvaju od zabranjenog ili kako da obožavaju Allaha bez prisustva učenih.Ako oni umru, mase zapadaju u zbunjenost, znanje postaje istrošeno a neznanje prošireno. (Ahlak al Ulema-Ebu Bekr al-Adžuri)

Važnost postojanja učenih ljudi u društvu je zbog njhove pronicljivosti i razumjevanja, naročito u vremenu smutnji kada učenjaci kojima je darovano znanje postaju nadzornici i vođe koje traže izlaz od posljedica smutnje kada nastupi.

Pjesnik je rekao ovo u pohvali onoga kojem je data pronicljivost:

On je pronicljiv o posljedicama, svojim znanjem
Kao da danas gleda na događaje koji će se desiti sutra.

Iz ovog razloga je Hasan al-Basri rekao: „Kada se smutnja tek pojavi, svaki učenjak je prepozna a tek kada smutnja nestane svaki neznalica je prepozna."

Uzvišeni Allah je rekao:

قُلْ هَٰذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي ۖ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Reci: "Ovo je put moj, ja pozivam k Allahu, imajući jasne dokaze (pronicljivost i jasno znanje), ja, i svaki onaj koji me slijedi, i neka je hvaljen Allah, ja Njemu nikoga ne smatram ravnim." (Jusuf, 108)

Pridržavanje za učenjake i slijeđenje njihove upute je jedan od najvažnijih načina da se zaštiti od smutnje i da se čovjek sačuva zablude i greške.Doista, Allah je pomogao ovu

vjeru sa al-Sidddikom (ebu Bekrom), radijallahu anhu tokom dana otpadništva i sa Ahmedom ibn Hanbelom tokom dana Iskušenja.Takođe sa ibn Tejmijjom tokom borbe sa tatarima kada je on hrabrio vođe i mase da im se suprotstave, ali su ljudi potom zapali u stanje zbunjenosti da li da ih ubiju ili ne sve dok šejhul-islam (ibn Tejmijje) nije rekao: „Ako vidite mene u redovima Tatara boreći se sa njima sa mushafom (Kur'anom) na mojoj glavi, ubijte me".I tako je on podstakao ljude da se bore sa Tatarima i ojačao je njihova srca.

Strpljenje za vrijeme smutnje

Uzvišeni Allah će nagraditi vjernika za njegovo strpljenje kao što On kaže:

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَفَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنْسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِنْهُمْ تَضْحَكُونَإِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ

"Kad su neki robovi Moji govorili: 'Gospodaru naš, mi vjerujemo, zato nam oprosti i smiluj nam se, jer Ti si najmilostiviji!' – vi ste im se toliko rugali da ste zbog toga na Mene zaboravljali i uvijek ste ih ismijavali. Njih sam Ja danas nagradio za ono što su trpjeli, oni su, doista, postigli ono što su željeli. (Al-Muminun, 109-111)

On je također rekao:

وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ

Mi činimo da jedni druge u iskušenje dovodite, pa izdržite! (Furkan,20)

Usejd ibn Hudejr: „Čovjek je došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem i rekao, 'O Allahov Poslaniče!Postavio si toga i toga na dužnost a nisi mene'.Pa mu Poslanik sallallahu alejhi ve sellem reče: „Vi ćete doista vidjeti mnogo teškoća nakon što ja odem, zato budite strpljivi dok me ne sretnete kod Havda." (Buharija)

U hadisu Ebu Seida el-Hudrija, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao: „Nikome nije dat veći poklon od strpljenja". – i to je stoga što ništa ne slijedi strpljenje do olakšanje i prostranost.

Uzvišeni Allah kaže:

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًاإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا

Ta, zaista, s mukom je i last, zaista, s mukom je i last! (Al-Insirah,5-6)

Iz ovog razloga je Omer ibn Hattab, radijallahu anhu imao običaj govoriti: „Postigli smo najbolje u našim životima putem posjedovanja strpljenja."

Mikdad ibn al-Asved je rekao: „Tako mi Allaha, čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem da kaže: „Sretan je onaj ko je sačuvan od iskušenja, sretan je onaj ko je

sačuvan od iskušenja, sretan je onaj ko je sačuvan od iskušenja i onaj koga zadese pa ih strpljivo podnese-a kakvo je to samo strpljenje! (Ebu Dawud)

Ebu Zerr je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem mi je rekao, 'O Ebu Zerr!' Rekoh, 'Tu sam Allahov Poslaniče'. On reče: „Šta ćeš ti uraditi kada smrt zadesi ljude tako da njihovi domovi postanu grobovi'"

Rekoh: „Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju (ili sam rekao 'Šta god Allah i Njegov Poslanik odaberu za mene') On reče: „Na tebi je da budeš strpljiv." (Ebu Dawud)

U drugoj predaji, Ebu Zerr je rekao: „Allahov Poslanik je jahao na magarcu i postavio mene iza sebe.On reče: „O Ebu Zerr!Ako žestoka glad zadesi ljude tako da čak ne mogneš ustati iz svog kreveta da odeš u džamiju, šta ćeš ti tada raditi?" Rekoh: „Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." On reče: „Suzdrži se i budi skroman." Potom on reče: „O Ebu Zerr!Ako nastupe žestoka ubistva tako da robov dom postane njegov grob, šta ćeš ti uraditi?" Rekoh: „Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju". On reče: „Budi strpljiv". (Ahmed)

Enes ibn Malik: „Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je rekao, 'Doći će vrijeme kada će onaj ko se bude pridržavao svoje vjere biti poput onoga koji drži žeravicu u ruci." (Tirmizi)

Al-Tajjibi je rekao: „Ova gornja predaja znači da isto kao što čovjek ne može podnijeti da drži žeravicu u svojim rukama on neće biti u stanju da podnese pridržavanje svojoj vjeri zbog ogromne prisutnosti grijeha i nepokornosti, raširenosti iskvarenosti i slabosti vjere." (Tuhfat al-Ahwadhi)

Pridržavanje oprosta i blagosti i izbjegavanje žurbe i bezobzirnosti

Majka vjernika, Aiša, radijallahu anha je rekla: „Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao: „U čemu god se nađe blagost ona to ukrasi, a gdje god ne bude blagosti to bude unakaženo." (Muslim)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao Ešedždžu Abdu-l-Kajsu: „Ti posjeduješ dvije osobine koje voli Allah, blagost i staloženost." (Muslim)

Enes ibn Malik je rekao: „Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je rekao: 'Strpljenje je od Allaha a žurba je od šejtana.Niko ne voli više opravdanja od Allaha i nema ničega dražeg Allahu od oprosta." (Medžma' al-Zewa'id)

Žurba: To znači učiniti nešto prije njegova vremena i arapi su žurbu zvali „majka svih kajanja".

Vođa pravovjernih Alija ibn Ebi Talib, radijallahu anhu je rekao: „Prva stvar koja se da čovjeku zbog njegova oprosta je da ljudi postanu njegovi pomagači protiv neznalica i glupaka." (Al-Isabah)

Muavija ibn Ebu Sufjan, radijallahu anhu je rekao: „Rob ne postigne svoj udio u ispravnom rasuđivanju sve dok oprost ne nadvlada njegovo neznanje i dok strpljenje ne nadvlada njegove želje.I on to sve ne može postići osim sa temeljitim znanjem." (Al-Isabah)

On je takođe jednom upitao Amra ibn al-Ahtema: „Ko je najhrabriji čovjek?" On reče: „Onaj koji ukloni svoje neznanje sa oprostom." On reče: „A koji je najvelikodušniji čovjek?" On reče: „Onaj koji žrtvuje svoj dunjaluk kako bi popravio svoju vjeru." (Al-Isabah)

Al Evzai je rekao: „Kada bi Omer ibn Abdul-Aziz želio kazniti čovjeka on bi ga prvo zatvorio tri dana a potom ga kaznio, iz straha od žurbe pri prvom znaku njegove srdžbe." (Rawdhat al-'Uqala)

Mutarrif je rekao: „Doći će ljudima vrijeme kada će najbolji od njih u njihovoj vjeri biti onaj koji žuri (da učini djela), ali će takođe ljudima doći vrijeme kada će najbolji od njih u njihovoj vjeri biti onaj koje sebi da vremena." (Hilyat al-Awliya)

Ali ibn Ahtam je rekao u svom tefsiru: „Oni koji su bili sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem i njegovim ashabima - ako bi im bilo naređeno da nešto urade oni su žurili da ga urade.Što se tiče danas, vjernik mora pojasniti stvari i ne treba ići naprijed osim u pitanjima u kojima je učen."

Muhammed ibn Bašir je rekao:

Odredi tačku za svoje stopalo prije nego napraviš korak,
Jer ko god posrne zbog neznanja će sigurno pasti.

-Drugim riječima, ne pristupaj određenom pitanju sve dok ne razmisliš o njegovim posljedicama i krajnjem rezultatu.Ako je to u tvojem najboljem interesu, idi za njim, u drugom slučaju, suzdrži se od njega.

Hafs ibn Gajjas je rekao: „Rekao sam Sufjanu es-Sevriju: 'O Ebu Abdullah! Ljudi stalno pitaju o Mehdiju, pa šta ti imaš reći o njemu?' On reče: 'Ako bi on prošao pored tvojih vrata ne mješaj se sa njim sve dok se mase ne slože u pogledu njega." (Hilyat al-Awliya)

Huzejfe je rekao kada je spomenuo smutnju: „Ona je nejasna kada se tek pojavi ali postane jasna kada ode." (Al-Musennef Ibn Ebi Šejbe)

Šamr je rekao u pogledu Huzejfine izjave: „Kada se smutnja tek pojavi, ona zbuni ljude i učini ih da se osjećaju da su oni u pravu sve dok se ne upuste u nju i urade djela koja nisu dozvoljena.Potom, kada smutnji dođe kraj i ode, njena prava stvarnost postane jasna i svi oni koji su se upustili u nju će shvatiti da su bili u krivu." (Lisan al-'Arab)

Zato ne budi obmanut prvom stvari koju vidiš,
Doista, prva zora koja sviće je lažna zora.
Stvari će te dovesti u sumnju kada se tek pojave,
Ali saznat ćeš njihovu stvarnost kada prođu i nestanu.

Drugi pjesnik je rekao u svom kritikovanju ljudi:

I oni sebe ne štite od zla sve dok ih ne zadesi,
I ne znaju o stvarima sve dok ih ne prođu.

Ebu Hatim, Muhammed ibn Hibban al-Busti je rekao: „Onaj koji žuri ne postiže svoj cilj isto kao što dobri i blagi nikad ne bude preteknut.Onaj koji ćuti je rijetko ukoren a onaj koji mnogo govori je rijetko kad siguran.Onaj koji žuri govori prije nego što sazna bilo šta i odgovara prije nego što razumije bilo šta.On hvali drugoga bez upoznavanja njega i kritikuje ga nakon što ga je hvalio!On pokušava da riješi nešto prije nego što razmisli i ide naprijed bez da je išta riješio.Žurba je uvijek slijeđenja žaljenjem a sigurnost nije nešto što dolazi sa njom i arapi su zvali žurbu „majkom svih kajanja"." (Rawdhat al-'Uqala)

Ne budi ishitren jer možda,
Mladić žuri u stvari koja će mu štetiti.
I možda mladić prezire nešto,
Ali će ga njegov krajnji ishod učiniti sretnim.

(Basa'ir Dhawi al-Tamjiz)

Strpljivi će ostvariti neke svoje potrebe,
Dok će onaj koji žuri pasti i posrnuti
I možda se neki ljudi izgube zbog svoje sporosti,
Kada bi bilo ispravnije da su žurili.

(Al-'Aqd al-Farid)

Hasan al Basri je rekao: „Samo su vjernik sa nadom i marljiv neznalica vrijedni da se njima govori.Što se tiče onoga koji udara sa svojim mačem ili bičem i govori: 'Bojte me se!Bojte me se!', šta ti imaš sa njim?" (al-Tamhid -Ibn 'Abdul-Berr)

Šabi je rekao: „Čovjek je jednom krenuo ka Muaviji govoreći:' Upozoravam te na vladara jer je njegov ljutnja poput one djeteta a njegov zahvat poput onoga od lava!' (Siyar A'lam al-Nubala)

Al-Mustavrid al-Kureši je rekao dok je Amr ibn al-As bio prisutan: „Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem da kaže: 'Sudnji dan će nastupiti a rimljani će biti većina ljudi."Amr mu reče: „Budi oprezan o tome šta pričaš." On odgovori: „Ja samo kažem ono što sam čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." Na to Amr reče: „Ako je to tako onda je to samo zbog četri osobine koje rimljani posjeduju:Oni su naipromišljeniji ljudi prilikom spuštanja smutnje, oni se najbrže oporavljaju nakon nedaće, oni se najbrže oporavljaju i napadaju nakon poraza, oni su dobri prema siromašnima, siročadi i slabima. I peta osobina je da oni pružaju otpor tiraniji kraljeva. (Sahih Muslim)

Ono što je važno ovdje je njegova izjava „oni su najpromišljeniji ljudi prilikom spuštanja smutnje..." – t.j. ako nastupi promjena situacije i pojavi se smutnja, oni opraštaju i ne budu ishitreni niti se srde kako bi odagnali ubijanje i spasili svoju kršćansku braću, i spasili ih od smutnje jer oni znaju da kada se smutnja pojavi, ona će se spustiti na njih.Tako zbog ove njihove osobine kod njih oni će ostati najveći u broju pred Sudnji Dan.Začuđujuće je kako mi ne prihvatimo ovu pohvalnu osobinu za koju je Amr ibn al-As pohvalio Rimljane jer mi imamo najveće pravo u svakom dobru od bilo koga drugog.

Provjeravanje tokom vremena smutnji

Sad ibn Ebi Vekas je rekao svom sinu Omeru kada je došao kod njega: „O sine moj! Zar mi u vremenima smutnje naređuješ da postanem vođa?! Ne, tako mi Allaha, ja to neću uraditi sve dok mi ne daš mač koji, ako udarim muslimana sa njim, on promaši metu a ako udarim nevjernika sa njim, on ga ubije.Čuo sam Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem da je rekao: „Doista Allah voli bogatog koji je blag i bogobojazan." (Ahmed)

Muhammed je rekao: „Čuo sam da je Sad, radijallahu anhu rekao: „Ne tvrdim da ja imam ikakvo pravo na hilafet više od onoga koliko ova moja odjeća ima.Ja sam se borio u džihadu i ja najbolje znam šta je džihad.Ja neću umrijeti u bijesu ako postoji neki drugi čovjek koji je bolji od mene i ja se nikada neću boriti sve dok mi ne daju mač sa dva oka i jezikom koji govori: 'Ovo je vjernik a ovo je nevjernik.'. (Ibn Sa'ad i al-Taberani)

Amir al-Šabi je rekao: „Kada se Mervan borio sa al-Dhahkom ibn Kajsom, on je poslao po Ejmena ibn Hurejjima al Asadija govoreći: „Mi bismo željeli da se borite zajedno sa nama." On reče: „Doista su moj otac i amidža svjedočili Bedru i oni su me zavjetovali da se nikad ne borim protiv onoga ko svjedoči „la ilahe illa'Allah.Tako ako mi daš sigurnost i spas od džehenemmske vatre, ja ću se boriti zajedno sa vama!" Pa mu Mervan reče: „Idi" i počeo je da ga ismijava i zlostavlja pa je Ejmen izrecitovao:

Ja nisam onaj koji se bori protiv čovjeka koji klanja
Da se borim protiv njega sa drugim vođom Kurejša.
On ima svoju vlast i ja nosim svoje vlastite grijehe,

Neka nas Allah spasi od neznanja i bezobzirnosti!
Zar da se borim sa muslimanom zbog ničega?
Onda sve dok sam živ, moj život mi neće koristiti.

(Ebu Ja'la u svom Musnedu)

Humejd ibn Hilal je rekao: „Harurije (grupa od haridžija) je došla Mutarrifu ibn Abdullahu pozivajući ga ka njihovom putu i mišljenju.On reče: „O vi ljudi! Kada bih imao dvije duše, ja bih jednu prisegu dao vama a sačuvao bih drugu, tako da ako je ono čemu me vi pozivate ispravna uputa, ja bih poslao drugu a ako je zabluda, onda bi samo jedna duša nestala a druga bi ostala.Ali doista, ja imam samo jednu dušu i zato joj neću dozvoliti da zaluta." (Musennef - Ibn Ebi Šejbe)

Mutarrif ibn Abdullah je rekao: „Draže mi je da sjedim i ostanem iza na čistom ubjeđenju nego da tražim vrline džihada sa iluzijama i nesigurnosti." (Musennef - Ibn Ebi Šejbe)

On je takođe rekao: „Doista, smutnja ne dolazi kako bi uputila ljude već dolazi kako bi naredila da se bori protiv muslimana i da ga izbaci iz vjere.Radije ću da mi Allah kaže: 'Zašto nisi ubio tog i tog?' nego da mi On kaže: 'Zašto si ubio tog i tog? (Hilyat al-Awliya)

Ukbe ibn Ishak je rekao: „Mensur ibn al-Mu'tamir je imao običaj dolaziti kod Zubejd ibn al-Harisa i spominjati Ehlul bejt kako bi ga podstakao da ide za vrijeme Zejd ibn Ali'ja, pa mu Zubejd reče: „Neću ići naprijed osim sa Poslanikom a ja ga ne pronalazim." (Siyar A'lam al-Nubala)

Žurba : „Majka svih kajanja"

Qatada ibn Di'amah je rekao: „Tako mi Allaha, uistinu smo vidjeli ljude koji žure u fitnu (smutnju) a vidjeli smo i one koji su se suzdržali od upuštanja u nju, Allaha radi i iz straha od Njega, pa kada je smutnja nestala, oni koji su se suzdržali od nje su bili u najboljem stanju, imali su najsmirenija srca i manje tereta da nose na plećima od onih koji su jurnuli u nju i uključili se. Djela onih koji su se upustili u nju su postala bijedna a srca bi im se ispunila mržnjom kad god bi ih se sjetili.Tako mi Allaha, da su ti ljudi znali fitnu kad ih je zadesila onako kako su je spoznali nakon što je nestala, generacije ljudi bi bile inteligentne i oštroumne". (Hilyat al-Awliya)

Ismail ibn Ebi Halid je jednom rekao: „Svjedočio sam osvojenju Kadisijje među tri hiljade mojih ljudi i nije bio nijedan od njih a da se bojao smutnje osim mene i nije bio niko a da mi nije zavidio zbog toga." (Al-Bidajje wel-Nihajje)

Hammad ibn Zejd je rekao: „Ejjub al-Sihtijani je spomenuo učače koji su otišli a ibn al-Aš'as (za vrijeme smutnje).On reče: „Ne znam nijednog od vas koji je ubijen a da nije žurio na mjesto svoje smrti i ne znam nijednog od vas koji je spašen a da nije hvalio Allaha Koji ga je spasio i zažalio za onim što je uradio." (Al-Tabakat al-Kubra)

Malik ibn Dinar je rekao: „Sreo sam Ma'bada al-Johanija u Mekki nakon ibn al-Aš'asa i on je bio povrijeđen jer se borio protiv Hadždžadža u svim mjestima.On reče: „Sreo sam mnogo pravnika i mnogo ljudi ali nisam nikoga vidio poput Hasana al Basrija (koji se suzdržao od smutnje).Da smo samo slušali njega!" – on reče kao da je zažalio zbog borbi protiv Hadždžadža." (Tarih Medinat Dimašk)

Ebu Kilaba je rekao: „Kada je smutnja od Ibn al-Aš'asa zumrla, mi smo sjedili na skupu sa Muslimom ibn Jesarom sa nama.Muslim reče: „Sva hvala Allahu koji me sačuvao od ove smutnje.Tako mi Allaha, ja nikad nisam bacio strijelu u njoj, niti probo kopljem niti udario sa mačem." Pa mu Ebu Kilabe reče: „Šta onda misliš o neznalici koja te vidjela u redovima i rekla: „Tako mi Allaha, ne može biti da Muslim ibn Jesar, vođe učača, može zauzeti takvu poziciju a da ne vidi da je ispravna!" I on se borio dok nije ubijen!' Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, on (Muslim) je plakao sve dok nisam poželio da ništa nisam rekao." (Buhari u 'al-Tarih al-Kabir')

Abdullah ibn Avn je rekao: „Niko nije bio na većem stepenu od Muslima ibn Jesara u tim vremenima i on je učinio to jedno djelo (odlazeći u borbu za vrijeme smutnje). Ebu Kilaba ga je sreo i Muslim je rekao: „Tako mi Allaha, nikad to neću ponovo uraditi."Pa Ebu Kilaba reče: „InšaAllah", potom je izrecitovao:

إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ

To je samo iskušenje Tvoje kojim Ti, koga hoćeš, u zabludi ostavljaš, a kome hoćeš, na Pravi put ukazuješ; (E'raf, 155)

Na to, Muslim poče da plače. (Al-Ma'rifa we al-Tarih)

Provjeravanje vijesti

Provjeranje vijesti prije nego što se u nju povjeruje i počne širiti dalje je jedinstvena Kur'anska metodologija kojom se izbjegava rekla-kazala. Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ

O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite, pa da se zbog onoga što ste učinili pokajete. (Hudžurat, 6)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ ۚ كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

O vjernici, kada u boj krenete, na Allahovu putu, sve dobro ispitajte i onome ko vam nazove selam ne recite: "Ti nisi vjernik!" – kako biste se domogli ovozemaljskih dobara; ta u Allaha su mnoge dobiti! I vi ste prije bili kao oni, pa vam je Allah darovao milost Svoju; zato uvijek sve dobro ispitajte, a Allahu je, zaista, poznato ono što radite. (An-Nisa', 94)

Uistinu se smutnje pokreću glasinama i lažnim vijestima koje se zatim šire dalje putem rekla-kazala. Pritom se nimalo ne vodi računa o razumjevanju vijesti prilikom njenog prenošenja drugima a obzirom da ljudi nisu čvrsti u vjeri, to ih sprječava da budu pokorni Allahovoj naredbi o provjeravanju vijesti i izbjegavanju žurbe.

Najbolja preventivna mjera protiv smutnje je provjera i razjašnjavanje vijesti naročito u pitanjima koja se tiču ummeta kao cjeline i vođe od vladara.

Ukoliko se utvrdi da je vijest tačna onda se treba gledati na samu korist njenog širenja jer se ne treba reći sve što se zna a postoje i stvari koje se trebaju reći samo određenim ljudima koji bi ih popravili u zemlji a ne iskvarili.

Ispravna metodologija ovdje je iskren savjet i vijećanje, naređivanje dobra i zabranjivanje zla dok se pritom vodi račun o onome koji se savjetuje jer ga to vodi ka iskrenom popravljanju stvari za njega čak i ako je tvrdoglavi tiranin.Doista je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao za onoga koji bude ubijen zbog govorenja istine da je od najvećih šehida.

Prenosi se da je jednom došao neki čovjek kod Omera ibn Abdul-Aziza i u njegovom prisustvu spomenuo drugog čovjeka pa mu Omer reče:

„Ako želiš razmotrit ćemo tvoju izjavu. Ukoliko lažeš onda si od ovih ljudi:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ

O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest...(Hudžurat, 6)

A ako si rekao istinu, onda si od ovih ljudi:

هَمَّازٍ مَّشَّاءٍ بِنَمِيمٍ

klevetnika, onoga koji tuđe riječi prenosi, (Qalem, 11)

Ali ako želiš, mi ćemo ti oprostiti i preći preko toga. Čovjek reče: "Oprosti mi vladaru pravovjernih, neću to nikad više ponoviti".

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ

A kada im dođe nešto što se odnosi na sigurnost ili strah, oni to razglase. (An-Nisa', 83)

Hafiz ibn Kesir je u komentaru ovog ajeta rekao:

To je zabrana onome ko žuri razglasiti nešto prije nego se to provjeri. U tom smislu i Muslim u uvodu svoga "Sahiha" navodi predanje od Ebu-Hurejre, koji prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Dovoljno je čovjeku laži da prenosi sve što čuje!"

U hadisu o čijoj vjerodostojnosti postoji saglasnost El-Buharije i Muslima navodi se kako je Omer ibn el-Hattab saznao da je Allahov Poslanik pustio svoje žene, pa je krenuo iz kuće i došavši u džamiju čuo ljude kako o tome govore. Nije se zadržavao okolo nego je odmah otišao i tražio dozvolu da vidi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako bi to razjasnio: Upitao sam: "Jesi li pustio svoje žene?" On je odgovorio: "Ne!" Potom sam rekao: "Allahu ekber (Allah je najveći)..."

Kod Muslima stoji: pa sam rekao: "Jesi li ih pustio?", a on je odgovorio: "Ne!" Nakon toga sam ja stao na vrata džamije i počeo snažno vikati: "Allahov Poslanik nije pustio svoje žene!" Zatim je objavljen ovaj ajet:

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ ۖ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ

A kada im dođe nešto što se odnosi na sigurnost ili strah, oni to razglase. A da se oni time obrate Poslaniku ili pretpostavljenim svojim, to bi od njih saznali oni koji to žele znati, " a ja sam bio taj koji je želio znati!" Glagol: يَسْتَنبِطُونَهُ znači "koji to utvrde, provjere, izvedu iz osnova."

Ne treba sve što se zna biti rečeno

Vođa pravovjernih Alija ibn Ebi Talib, radijallahu anhu je rekao "Govorite ljudima riječima koje razumiju. Zar želite da Allaha i Poslanika utjeruju u laž?!" (Buhari)

Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu je rekao: „Vi ne govorite ljudima o stvarima koje ne mogu shvatiti a da to ne bude nekima od njih fitna/smutnja." (Muslim u Mukaddima)

Hammad ibn Zejd je rekao: „Ejjub al-Sihtijaniju je bilo postavljeno pitanje a on je ostao ćutljiv, pa mu čovjek reče: 'O Ebu Bekr!Zar nisi razumjeo? Hoćeš li da ponovim?' Ejjub reče: „Razumjeo sam ali razmišljam koji je najbolji način da ti odgovorim." (Al-Ma'rifa wel-Tarih)

Hakim prenosi u svom „Tarihu" da Ebu Kudame prenosi od al-Nazra ibn Ismaila da je rekao: 'Al-Halil je bio upitan o nekoj stvari ali je odgodio odgovor na nju, pa ja rekoh: 'Ovo pitanje ne zahtjeva svo ovo razmišljanje'.On reče: 'Ja sam završio sa pitanjem i njegovim odgovorom ali želim da ti odgovorim sa odgovorom koji će najbrže dospijeti do tvog razumijevanja.' Ibn Kudame reče: 'Spomenuo sam ovo Ebu Ubejdu i on je bio oduševljen ovim'. (Al-Edeb al-Šer'ijja - Ibn Muflih)

I o ovoj temi je izjava Ebu Hurejre, radijallahu anhu: „Sačuvao sam dvije zbirke znanja od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.Što se tiče jedne od njih, nju sam proširio.A što se tiče druge, da sam je proširio, ovaj moj grkljan bi bio prerezat." (Buhari)

U drugoj predaji on je rekao:'...da sam je proširio, ovo bi bilo odsječeno' – t.j. njegova glava.Učenjaci su protumačili ovu vrstu znanja da su predaje koje spominju tiranske i zle vladare, njihovo stanje i vremena u kojima će vladati.Ebu Hurejre bi imao običaj povremeno aludirati na to ali ne bi jasno to govorio iz straha za samog sebe, npr. njegove riječi: „Tražim od Allaha utočište od 60' te godine i vladavine mladića", aludirajući na halifat Jezida ibn Muavije jer je on bio u 60'toj godini.On je također imao običaj reći: „O Allahu, ne dozvoli mi da doživim 60'tu godinu niti da doživim vladavinu mladića." Pa je Allah uslišao njegovu dovu i on je umro godinu ranije. (Feth al-Bari)

Tako Ebu Hurejre nije spomenuo predaje koje spominju pojedinačna iskušenja i predaje koje spominje Benu Umejja također kao i slične predaje, isto kao što nije spomenuo imena bezobzirne omladine na čijim će rukama ummet nestati – on, radijallahu anhu je rekao: „Čuo sam povjerljivog i iskrenog, sallallahu alejhi ve sellem da kaže: „Moj ummet će nestati na rukama omladine od Kurejša..." Potom je Ebu Hurejre rekao: „Ako želite da kažem da je to pleme to i to, reći ću." (Buhari) U drugoj predaji on je rekao: „Ako želite, ja ih mogu nabrojati i reći Benu to i to." (Buhari)

Tako je Ebu Hurejre ostavio spominjenje ove vrste informacije koju je sačuvao od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem i nije ih proširio.Naprotiv, on je sačuvao svoj jezik i suzdržao se od širenja kako izbjegao natup iskvarenosti i zla iz straha od potpaljivanja smutnje.

On se takođe suzdržao od govorenja o predajama koje nisu uključivale Ahkam al-Šerijja (očuvanje islamskog zakona) kako smutnja ne bi nastupila među masom.On, radijallahu anhu nije rekao: Prenošenje hadisa je istina (koja mora biti rečena) i da je zabranjeno skrivanje znanja" i slično, zato što je skrivanje znanja u vremenu smutnje o kojem je Ebu Hurejre govorio bilo neophodno kako bi se promovisalo dobro a odagnalo zlo, kako se mase ne bi raštrkale u svim pravcima nakon što su postigle jedinstvo za vrijeme Muavije ibn Ebi Sufjana.Ovo djelo Ebu Hurejre pokazuje njegovu mudrost, inteligenciju i ispravno rasuđivanje kada je sačuvao svoj jezik tokom vremena smutnje, kako bi među ummetom bilo jedinstvo a ne nesloga. (Mawqif al-Muslim min al-Fitan - al-Hazimi)

Čuvanje jezika

Obaveza je svakom muslimanu da čuva svoj jezik i zaštiti ga od prenošenja neistine u svim vremenima i svim mjestima a naročito u vremenima smutnje (fitne), kada se povećaju glasine i želja za njihovim širenjem kao i neutemeljene izjave. U ovim vremenima, uši su u potpunosti spremne da čuju sve što se kaže tako da je opasnost neminovna, jer možda jedna izrečena riječ u vremenu smutnje bude žešća od udarca mačem.

Iz ovog razloga je na muslimanskim masama obaveza da suzdrže svoje jezike od govora kojim se može povećati fitna.Trebamo znati da je jezik najopasniji organ koji je Allah stvorio u ljudskom tijelu i iz tog razloga je On, kako bi vjernicima skrenuo pažnju, rekao:

وَقُل لِّعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا

Reci robovima Mojim da govore samo lijepe riječi: – jer bi šejtan mogao posijati neprijateljstvo među njima, šejtan je, doista, čovjekov otvoreni neprijatelj – [al-Isra: 53]

I rekao je:

مَّا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

on ne izusti nijednu riječ, a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije. [Qaf: 18]

وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ ١ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

a nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite. [al-Infitar: 10-12]

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُم ۚ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ

Zar oni misle da Mi ne čujemo šta oni nasamo razgovaraju i kako se među sobom dogovaraju? Čujemo Mi, a izaslanici Naši, koji su uz njih, zapisuju. [al-Zukhruf: 80]

Imam Ibn al-Qajjim al-Dževzijje je rekao:

"Ono što čudi je da osobi bude lahko da se kloni harama, nasilja, bluda, krađe, pijenja alkohola ili gledanje u nedozvoljeno, a opet joj bude teško da čuva svoj jezik! Tako da vidiš čovjeka za kojeg se kaže da je učen i pobožan zahid ali izgovara riječi koje izazivaju Allahovu srdžbu bez razmišljanja...kako često vidiš čovjeka koji hoda čist od zlih grijeha i nasilja ali vidiš da njegov jezik kalja svačiju čast - bilo mrtvog ili živog, i čak pritom vodi računa o tome šta kaže". (Al-Daa' wal-Dawa')

Treba znati da su najlakši pokreti, pokreti jezika ali oni nanose i najviše štete robu. Koliko Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, predaja upozoravaju na greške i posrnuće ovog opasnog organa, općenito u svim vremenima a posebno u vremenu smutnje.

Jednom je jedan ugledan čovjek prošao pored Alkame ibn Ebi Wekkasa i Alkama mu reče:

„Imaš veze i imaš prava ali te vidim kako ideš ovim vladarima i govoriš im šta god poželiš! Uistinu sam čuo Bilala ibn Harisa al-Muzenija, ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

"Zaista, neko od vas izgovori neku riječ kojom je Allah zadovoljan i ne pretpostavivši dokle će ona doprti (do koga će doći), i Allah mu tu riječ upiše sa ovim zadovoljstvom koje traje sve do Dana kada će se susresti sa Njim, a neko od vas izgovori riječ kojom Allah nije zadovoljan i ne pretpostavivši dokle će ona doprti, i Allah mu upiše tu riječ protiv njega i sa Allahovom ljutnjom koja traje sve do Dana kada će se susresti sa Njim!"'

Alkame zatim reče: „Teško tebi, pogledaj! Šta je to što ti govoriš? Koliko puta me je ova predaja koju sam čuo od Bilala ibn al-Harisa spriječila da govorim." (Ahmed, Tirmizi, sahih)

Prenosi se od majke pravovjernih Ummu Habibe, radijallahu anha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Svaki govor sina Ademovog je protiv njega a ne za njega, osim govora kojim upućuje na dobro, sprječava od zla ili pominje Allaha". (Tirmizi, sahih)

Šekik prenosi da je Abdullah izgovorio telbiju dok je bio na brdu Safa, a potom rekao: „O moj jeziku! Govori dobro i postići ćeš korist.Ćuti i bićeš spašen od žaljenja". Ljudi su mu rekli: „O Ebu Abdur-Rahman, je li to nešto šti si sam rekao ili si čuo (t.j. je li hadis)?'

On reče: „Ne Ali sam čuo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Većina grijeha kojih priskrbljuje sin Ademov su zbog njegova jezika." (al-Tabarani)

U šutnji je spas

Abdullah ibn Amr je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao 'Ko god ćuti je spašen'. (Tirmizi, Ahmed; sahih)

Muaz ibn Džebbel: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao 'Ti ostaješ u sigurnosti sve dok ćutiš, jer ako progovoriš biva zapisano za tebe ili protiv tebe.' (Taberani)

Vođa pravovjernih Omer ibn Hattab je rekao: „Čij se god govor poveća, njegove greške se povećaju a čije se greške povećaju njegovi grijesi se povećaju a čij se grijesi povećaju, onda mu je Vatra preča." (Džami Ulum wel Hikem)

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je bio opisan da je 'dugo ćutio i malo govorio." (Ahmed; hasen)

Hasan ibn Ali je upitao svog oca o Allahovom Poslaniku i šta bi radio kada bi izašao pa je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi čuvao svoj jezik (ne bi govorio) osim u pitanjima koja ga se tiču." (Muhtesar al-Šama'il al-Muhammedijjah od Tirmizije)

On, radijallahu anhu je takođe rekao; „On (Poslanik) nikad ne bi kritikovao nekoga niti ga ogovarao.Nikad nije tražio da nekoga razotkrije i nije govorio osim u pitanjima za koja je očekivao nagradu." (Muhtesar al-Šama'il al-Muhammedijjah od Tirmizije)

Jezid ibn Habib je rekao: „Onaj koji govori (puno) samo čeka da nastupi smutnja dok onaj koji ćuti čeka da se spusti Allahova milost." (Džami bejanil ilm we fedlihi)

Kao što je rečeno: „Strpljivi i ćutljivi se nikad ne suoče sa žaljenjem."

Fudajl je rekao: „Dvije su osobine koje srce čine tvrdim: Pretjeran govor i pretjerano jelo." Sijar A'lam al-Nubala

Sufjan bi imao običaj reći: „Dugi periodi šutnje su ključ ka ibadetu."

Ebu al-Dhajjal je rekao: „Uči umjeće šutnje baš kao što učiš govor jer ako je govor upućujuća stvar onda je šutnja zaštitna mjera.U šutnji imaš dvije karakteristike: „Postizanje znanja od onih koji su učeniji od tebe i čuvanje sebe od onih koji su argumetovaniji od tebe." (Džami bejanil ilm we fedlihi)

Ibrahim bin al-Aš'as: „Čuo sam Fudajla da kaže, 'Ko god osjeća usamljenost u osamljivanju i umjesto toga osjeća užitak u društvu ljudi neće biti sačuvan od rijaluka (pretvaranja).Ni džihad ni hadždž nisu teži od zatvaranja jezika...“ (Sijar A'lam al-Nubala)

Ibrahim ibn Edhem je rekao: „Ako se osjećaš tužnim zbog toga što si ćutljiv onda se sjeti tvog spasa od posrnuća jezika.“ (Hilyat al-Awliya)

Jednom je rečeno Ibrahimu ibn Edhemu: „Taj i taj uči gramatiku“ pa je rekao „On je u većoj potrebi da nauči kako ostati ćutljiv.“ (Hilyat al-Awliya)

Al Mu'alla: Muwariq je rekao: „Postoji stvar za kojom tragam toliko i toliko godina i još je nisam postigao ali neću je prestati tražiti.“ Oni rekoše: „A šta je to, o Ebu Mu'tamir?“ On reče: „Klonjenje onoga što me se ne tiče.“ (Al-Samt - Ibn Ebi Dunja)

Tavus: „Moj jezik je grabljivac, ako ga pustim, poješće me.“ (Ihya 'Ulum al-Din)

Ibn al-Kajjim je rekao: „Govor ostaje tvoj rob ali u trenutku kada napusti tvoja usta, ti postaješ njegov rob.“ (al-Džewab al-Kafi)

Jedan od selefa je rekao: „Vidjeo sam Malika kako ćuti i ne govori.Ne bi se okrenuo ni lijevo ni desno osim ako ne bi slušao nekoga i potom bi mu dao kratak odgovor.Bio je upitan o ovome i on je rekao: „Zar ima išta drugo što će ljude baciti u Vatru osim ovoga? – pokazujući na svoj jezik. (Tartib al-Madarik)

Ebu Bekr ibn Ajjaš: „Najmanja korist koja proizilazi i šutnje je spas a to je dovoljno kao sigurnost.Najmanja šteta koja dolazi od govora (previše) je slava a to je dovoljno iskušenje.“ (Sijar A'lam al-Nubala)

Ako sam ikad zažalio moju ćutnju jednom,
Onda sam zažalio svoj govor mnogo više.

Ibrahim je rekao: „Oni (ashabi) su sjedili zajedno i onaj koji je najduže praktikovao šutnju je bio najbolji od njih prema sebi.“ (Hilyat al-Awliya)

Muharib je rekao: „Družili smo se sa Kasimom ibn Abdu-Rahmanom i on je bio bolji od nas u tri stvari: obilju namaza, dugim periodima šutnje i darežljivosti.“ (Al-Zuhd - Ibn Abi 'Asim)

Abdullah ibn Mubarek je jednom došao kod Sufjana es-Sevrija ali nije izgovorio ni jednu riječ dok nije ustao.Kada je otišao, Sevri je rekao svojim drugovima: „Volio bih da sam poput njega.“ (Taqaddumat al-Džerh wel-Ta'dil)

Balansiranje između govora i šutnje

Neka temeljna osnova bude šutnja.Dovoljno je od vrline šutnje da je ona jako sredstvo za zaštitu od ogovaranja i drugih zala jezika.Ništa se ne može usporediti sa spasom kao kada je neko ubijeđen da će biti koristi u njegovom govoru.

Imam Nevevi je rekao: „Znaj da je svakome obaveza da čuva svoj jezik od svake vrste govora osim onoga gdje je korist očigledna.Kada god postoji jednakost između govora i šutnje, Sunnet je da se suzdrži od govora jer vremenom dozvoljeni govor može odvesti do zabranjenog ili pokuđenog i ovo se veoma često dešava.Ništa se ne može porediti sa spasom.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Ko god vjeruje u Allaha i Sudnji Dan, neka govori ono što je dobro ili neka ćuti." (Muslim)

Ovaj hadis jasno ukazuje da čovjek ne treba govoriti osim ako je nešto dobro a to znači: korisno.Kada god postoji sumnja, čovjek ne treba govoriti.(Rijad al-Salihin)

Čovjek je rekao Selmanu al Farisiju: „Posavjetuj me".On reče: „Ne govori".Čovjek reče: „Onaj koji živi među ljudima mora govoriti!" Selman reče: „Ako govoriš, neka to onda bude riječ istine, u drugom slučaju ćuti." (Džami' 'Ulum wel-Hikem)

Imam Šafija je rekao:

Oni kažu, 'Osporen si ali ti i dalje ćutiš?'
Rekoh, 'Doista bi odgovor bio samo ključ ka vratima zla'.

Čovjek je jednom prokomentarisao: „O, kako je hladno danas!" Pa se al-Mu'afa ibn Imran okrenuo njemu i rekao: „Jesi li sada pronašao bilo kakvu korist?" (t.j.šta ti je ta izjava donijela?) Da si ostao ćutljiv bilo bi ti mnogo bolje." (Siyar A'lam al-Nubala)

Ebu Bekr Muhammed ibn al-Kasim je rekao: „Kada god je neki čovjek napravio grešku pred našim učenjakom Ebu Ishakom al-Širazijem, on bi rekao: „Koji trenutak šutnje ti je promakao?!" (Siyar A'lam al-Nubala)

Čuvanje jezika tokom vremena smutnje

Uzvišeni Allah je rekao:

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ

I borite se radi Allaha, istinskim džihadom Njegovim. (Al-Hadždž, 78)

I rekao je:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً

O vjernici, borite se protiv nevjernika koji su u blizini vašoj i neka oni osjete vašu strogost! (At-Tewba, 123)

Obzirom da je Sunnet u džihadu započeti sa najbližim neprijateljem a duša koja naređuje čovjeku zlo je njegov najbliži neprijatelj, stoga neka čovjek počne borbu sa njom i sputa je naročito kada naređuje jeziku da ogovara, kleveta, prepire se, svađa, laže i upušta u smutnju.

Fadhal ibn Ubejd prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao: „Mudžahid je onaj koji se bori protiv svoje duše na Allahovom putu." (Ahmed)

Ebu Hazim je rekao: „Bori se protiv svoje duše žešće nego što bi se borio protiv neprijatelja." (Hilyat al-Awliya)

Obaveza čuvanja jezika u vremenima smutnje se dodatno nalaže zbog utjecaja jezika u daljem širenju smutnje.Obmanuta osoba misli da ako se fizički suzdrži od smutnje da ju je izbjegao ali ne zna da se njegov jezik takođe treba suzdržati od nje.Koliko ljudi se samo upušta u smutnju i dalje je potpaljuje svojim jezicima?Oni misle da su sigurni od nje dok su oni najviše uključeni u nju, potpaljujući njenu vatru.Iz tog razloga je Vuhejb ibn al-Vard rekao: „Pronašao sam da je osamljivanje u osamljivanju jezika." (Al-Samt - Ibn Ebi Dunja)

Abdullah ibn al Mubarek je rekao: „Neki ljudi su osamljivanje protumačili da znači da, ako je čovjek u društvu koje spominje Allaha, on to isto radi a ako oni govore nešto drugo mimo toga, on šuti." (Al-Samt)

Abdullah ibn Amr je takođe rekao: "Sjedjeli smo kod Poslanika, alejhis-selam, kada je govorio o smutnji, pa nam je rekao: 'Kada vidite ljude kako zanemaruju svoje ugovore i kada im pomanjka povjerenja i kada budu ovako (pa je isprepleo svoje prste).' Ja mu rekoh: 'Kako da se ponašam tada, dabogda me Allah učinio tebi najprečim?' On odgovori: 'Drži se svoje kuće, pazi na svoj jezik, radi ono što znaš da je dobro a kloni se onoga što znaš da je loše i brini se samo o sebi i okani se običnog svijeta."(Ebu Davud)

Šekik al Balhi je rekao: „Budi sa ljudima baš kao što bi bio sa vatrom.Uzmi od nje korist ali se čuvaj da te ne oprži. (Sifat al-Safwah)

Abdullah ibn Davud je rekao: „Ko god pusti ljude da imaju sve što požele od njega, oni će nauditi njegovoj vjeri i dunjaluku." (Siyar A'lam al-Nubala)

Zijad ibn Hadir je rekao: „Poželim da sam u pregradi od željeza sa mojom opskrbom; da ne govorim ni sa kim niti da neko govori meni sve dok ne sretnem Allaha Uzvišenog." (Hilyat al-Awliya)

Kako se selef čuvao posrnuća jezika u vremenima smutnje

Ijas ibn Muavija ibn Qurra je rekao: "Najbolji od njih (t.j. ashaba) su bili oni u čijim srcima nije bilo zlobe i koji nisu klevetali". (Hilyat al-Awliya)

Tarik ibn Šihab je rekao: "Desila se prepirka između Halida i Sa'da pa jedan čovjek ode kod Sa'da i poče govoriti loše o Halidu, pa Sa'd reče: "Prekini! Ono što se između nas desilo nije dostiglo tačku da treba utjecati na našu vjeru". (Hilyat al-Awliya)

Ammar ibn Jasir je čuo nekog čovjeka kako vrijeđa Majku vjernika, Aišu, radijallahu anha, pa mu reče: „Ućuti, odvratni lajavče! Svjedočim da je ona žena Allahovog Poslanika u Džennetu. U drugoj predaji stoji da mu je rekao: "Odlazi, pokvarenjače jedan! Zar da vrijeđaš onu koja je bila najdraža Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem?" (Bilježe Ibn 'Asakir i Ibn Sa'ad)

Ebu Rašid je rekao: „ Došao je čovjek iz Basre Ubejdullahu ibn Omeru i rekao mu: „Došao sam kao glasnik tvoje braće u Basri, šalju ti pozdrave i pitaju te o ovoj dvojici ljudi, Aliji i Osmanu, kakvo je tvoje mišljenje o njima". On ga upita: "Još neko osim njih dvojice"? Reče: „Ne". Pa reče: "Spremite ovog čovjeka za povratak". Kada su ga spremili, on (Ubjedullah) reče: " Prenesi im pozdrave od mene i reci da sam rekao:

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ

Taj narod je bio i nestao; njega čeka ono što je zaslužio, i vas će čekati ono što ćete zaslužiti, i vi nećete biti pitani za ono što su oni radili. (Beqara, 134) (Al-'Azla od al-Hattabija)

Prenosi se od Šerika da je rekao: „Upitao sam Ibrahima ibn Edhema o onome što se desilo između Alije i Muavije pa on poče plakati i ja se pokajah što ga upitah. Zatim podiže glavu i reče:" Uistinu, ko god je spoznao svoju dušu zauzet je njome a ko god je spoznao svog Gospodara zauzet je Njime mimo svega drugog". (Hilyat al-Awliya)

Imam Šafija: „Upitan je Omer ibn Abdul-Aziz, “Šta kažeš o učesnicima Siffina?“ On odgovori: "Allah je moje ruke sačuvao te krvi i zato ne želim da tom istom krvlju natopim svoj jezik! (Al-'Azla)

Al-Rajjaš je izrecitovao:

Kunem se da su me moji grijesi preokupirali
Od upuštanja u grijehe Beni Umejje
Njihov sud je kod Allaha
On posjeduje znanje o tome, ne ja
On što su oni uradili meni neće naštetiti
Sve dok Allah ne ispravi ono što je kod mene.

(Al-Azkar - al-Newewi)

Al-Hejtem ibn Ubejd al-Sejdelani je rekao: „Ibn Sirin je čuo nekog čovjeka kako proklinje Hadždžadža pa mu reče, “Prestani s tim! Uistinu, kad bi mogao vidjeti prizor ahireta, najmanji grijeh koji si ti učinio, tebi bi izgledao većim od najvećeg grijeha kojeg je počinio Hadždžadž. Trebaš znati da je Uzvišeni Allah, Mudar i Pravedan. Ako uzme od Hadždžadža zbog nasilja kojeg je činio drugima, isto tako će uzeti i od drugih zbog njihovog nasilja prema Hadždžadžu. Zato ne okupiraj svoju dušu sa proklinjanjem drugih“. (Šu'abul-Iman, Bejheki)

A Abdullah ibn al-Hajjar je imao običaj reći: „O Allahu, sačuvaj nas i sačuvaj druge od nas“. (Tezkirat al-Huffaz)

Koliko je često krv prolivena zbog jedne izgovorene riječi

Stvarnost mnogih smutnji je da se njihovo sjeme posije na skupovima ogovaranja i klevetanja dok u isto vrijeme ljudi ne očekuju da će to dovesti do vrhunca do kojeg dođe.Potom to vodi ka privatnim razgovorima koji rezultiraju optužbama između ljudi.Potom se potpali i rasplamsa toliko da njeni plamenovi ne mogu biti ugašeni čak ni od onih koji su prvi podstakli njeno zlo.Oni koji ogovaraju, koji jedu meso drugih, su oni koje je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem opisao kada je rekao:

„Doista, među ljudima ima onih koji su ključevi ka dobru i oni zatvaraju vrata zla.I doista, među ljudima ima onih koji su ključevi zla i oni zatvaraju vrata dobra.Radosne vijesti onome kojem je Allah dao ključ dobra u njegovim rukama a teško onome kojem je Allah dao ključ zla u njegovim rukama.“ (Ibn Madže, hasen)

Ovdje su neki historijski dokazi izjave: „koliko je često krv prolivena zbog jedne izgovorene riječi“.

Ebu Ma'bad Abdullah ibn Akim al-Johani, veliki tabi'in je u jednoj hutbi rekao: „Ja neću pomoći ubistvo ijednog halife nakon Osmana". Jedan čovjek, iznenađen ovom njegovom izjavom reče: „O Ebu Ma'bad, zar si ti učestvovao u njegovom ubistvu?!" On reče: „(Ne) ali ja smatram da je spominjanje čovjekovih grešaka pomaganje u njegovom ubistvu (stoga to neću raditi)". (Tabaqat ibn Sa'ad)

I doista je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Ponekad čovjek izgovori riječ koja Allaha rasrdi i ne obraćajući pažnju na nju, a da zbog nje bude bačen u Džehennem." (Buharija)

Tako su oni koji su žurili u širenju klevetanja vodili račun o Osmanovim, vođom pravovjernih, presudama i prikazivali su ih drugima onako kako su njihovi slabi umovi i bolesna srca tumačila i tako su uzeli to kao put ka potpaljivanju smutnje. (Više o ovome u Knjizi „Al-Awasim min Al-Qawasim")

Kada je Huzejfe čuo za ubistvo Osmana ibn Affana, on je rekao: „O Allahu, prokuni njegove ubice i zlostavljače.O Allahu mi smo grdili njega i on je grdio nas (t.j.naređivali dobro, zabranjivali zlo) ali su oni to uzeli kao opravdanje za fitnu (smutnju).O Allahu, ne daj im da umru osim putem mača." (Al Kamil-Ibn al-Asir)

U sljedećim incidentima je lekcija da doista „Smrt može biti uzrokovana ogovaranjem":

Rašid al-Hajjar je rekao: „Otišao sam sa svojim gospodarom u Mekku i prenoćili smo tamo.Jednog dana nam je došao čovjek i rekao Sufjanu: 'O Ebu Abdullah, danas su došla dvojica Salihovih sinova, Hasan i Ali'. On reče: 'A gdje su oni?' On reče: 'U tavafu'. On reče: 'Kada prođu, pokaži mi ih'. Tako kad je jedan od njih prošao ja rekoh 'Ovo je Ali' a kada je drugi prošao rekoh 'Ovo je Hasan'.On reče: 'Što se tiče prvog, on je drug ahireta (ispravan), ali što se tiče drugog, on je drug mača, ništa ne može napuniti njegov stomak.'Čovjek koji je bio sa nama ustade i obavijesti Ali'ja.Moj gospodar je otišao kod Ali'ja sljedeći dan i pozdravio ga, potom je došao Sufjan da ga pozdravi.Ali mu reče: 'O Ebu Abdullah, šta je dovelo do toga da tako pričaš o mom bratu juče?' Možeš li garantovati da te riječi neće doći do Ebu Džafera i da on zauzvrat pozove u ubistvo tebe?' Pogledao sam u Sufjana koji je počeo govoriti: 'Tražim oprost od Allaha' a suze su lile iz njegovih očiju. (Sijar A'lam al-Nubala)

Drugi incident se prenosi od Abdur-Rahmana ibn Jezida ibn Džabira:

„Bili smo sa Radža ibn Hejwa i govorili smo o zahvalnosti na blagodatima:On reče: 'Niko istinski nije zahvalan Allahu na blagodatima'. Jedan čovjek sa ogrtačem preko glave je prošao pored nas i rekao, 'Čak ni vladar?'

Mi rekosmo: 'A šta ima spominjanje vladara sa ovim?! On je samo čovjek među ljudima.'

Mi nismo znali ko je on pa se Radža okrenuo nama i rekao: 'Prišao vam je onaj koji nosi ogrtač pa ako budete pozvani i morate se zakleti, zakunite se.'Mi nismo shvatili šta nam govori sve dok stražar nije došao njemu i rečeno mu je kad je bio doveden kod vladara: 'O Radža, vođa pravovjernih je spomenut u tvom prisustvu i ti ga nisi podržao?'On reče: 'A o čemu je to bilo , o vođo pravovjernih?'On reče: 'Ti si rekao „Niko istinski nije zahvalan Allahu na blagodatima". Tebi je rečeno, 'Čak ni vladar?' Ti si odgovorio: 'Vladar je čovjek među ljudima!'

Ja (Radža) kažem: 'Nije tako bilo'.On reče: 'Tako ti Allaha?' Rekoh: 'Tako mi Allaha'.Vladar je pozvao stražara koji mu je to prenio i bio je bičevan sa 70 udaraca bičem sve dok ga ja nisam ostavio okrvavljenog.On (stražar) reče: 'Dozvolio si ovo da se desi a ti si Radža ibn Hejwa?!' Ja mu rekoh: '70 udaraca bičem na tvojim leđima su bolji od ubistva jednog muslimana.'

Ibn Džabir reče: 'Nakon toga, kad god je Radža sjedio na skupu, osvrnuo bi se i rekao 'Pazite na onog sa ogrtačem!' (Sijar A'lam al-Nubala)

Pjesnik je rekao:

Mladić može umrijeti zbog posrnuća svog jezika,
Dok rijetko umre zbog posrnuća svojih stopala
Posrnuća njegova jezika mu mogu odrubiti glavu
Dok posrnuća njegovih stopala ga samo uspore!

Držanje podalje od smutnje i bježanje od nje

Sveti zakoni Islama nas podstiču na izbjegavanje uključivanja u smutnje, držanje podalje od njih i bježanje od njih.

Bilal ibn Sa'ad je rekao u pogledu ajeta:

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ

O robovi Moji koji vjerujete, Moja je Zemlja prostrana, zato samo Mene obožavajte! (Al-Ankebut, 56)

On je rekao: „Kada nastupe smutnje: 'Moja je zemlja prostrana zato bježite tamo'. (Hiljat al-Awlija)

Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu daje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Teško se arapima od zla koje se približilo, uspješan je onaj ko se bude držao dalje od njega." (Ebu Davud, sahih)

Halid ibn Velid je rekao: „Vođa pravovjernih mi je napisao kada je Šam izrastao u zemlju šlaga i meda (t.j. postao bogat pod Islamom) i naredio mi da idem u Indiju a Indija je nama u to vrijeme bila Basra.Nije mi se svidjela ta ideja pa jedan čovjek ustade i reče: 'O Ebu Sulejman!Boj se Allaha jer su se doista pojavile smutnje!' Rekoh: 'Zar dok je Omer ibn Hattab živ?'Ne, to će samo biti nakon što on ode kada ljudi postanu raštrkani (u grupe bez jedinstva) ili raštrkani na tom i tom mjestu da će čovjek pogledati i reći: 'Ima li ijednog mjesta koje nije pogođeno sa onim čime je ovo mjesto pogođeno'- ali ga neće naći.To su dani koje je spomenuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: „Pred Sudnji Dan će biti al-hardž" (ubijanje) (Ahmed, hasen)

Osman ibn al-Šaham je rekao: „Farkad al-Sabakhi i ja smo otišli kod Muslima ibn Ebi Bekra kada je bio na komadu svoje zemlje i mi mu rekosmo: 'Da li si čuo svog oca da išta prenosi od predaja o fitnama (smutnjama)?' On reče: 'Doista, smutnje će nastupiti.Smutnja u kojoj će onaj koji sjedi biti bolji od onoga koji hoda a onaj koji hoda biće bolji od onoga koji trči.Doista, kada se to desi i nastupi, neka onaj sa kamilama ostane sa svojim kamelama i neka onaj sa ovcama ostane sa svojim ovcama i neka onaj sa zemljom ostane sa svojom zemljom.' Potom jedan čovjek reče: 'O Allahov Poslaniče! Šta sa onima koji nema ni kamile, ni ovce ni zemlju?' On reče: 'neka uzme svoj mač i udari sa njim u stjenu, neka bude spašen ako se mogne spasiti.O Allahu, jesam li dostavio.O Allahu, jesam li dostavio.O Allahu jesam li dostavio.' Pa čovjek reče: 'O Allahov Poslaniče! Šta ako sam prisiljen da uzmem stranu ili grupu i čovjek me udari sa svojim mačem ili me pogodi strijela?' On reče: 'Onda će on nositi i svoj i tvoj grijeh i on će biti od stanovnika džehennema." (Muslim)

Al Hasan prenosi od Ahnefa ibn Kajsa da je rekao: „Otišao sam u potragu za čovjekom kada me je Ebu Bekrah sreo.On mi reče: 'O Ahnefe, gdje ideš?' Rekoh: 'Želim da pomognem rođaku Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem'– t.j. Aliji radijallahu anhu.On mi reče: 'O Ahnef, vrati se!Doista sam čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem da je rekao: 'Kada se dvojica muslimana sukobe mačem i ubica i ubijeni su u Vatri.' Rečeno je: 'O Allahov Poslaniče, jasno je za ubicu ali zašto ubijeni?' On reče: 'On je imao namjeru da ubije svog druga'. (Buharija)

Huzejfe, radijallahu anhu je rekao: „Čuvajte se smutnje, niko sebe ne izloži njoj a da ga ne uništi baš kao što poplava uništi plodnu zemlju.' (Al-Nihaja)

Ebu Burdah: „Otišao sam kod Muhammeda ibn Seleme i on je rekao: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao: „Doista će biti smutnje, grupe i nejedinstvo.Kada se to desi, donesi svoj mač na Uhud i udari u njega dok se ne slomi, zatim sjedi u svojoj kući dok nasilnička ruka ne dođe do tebe ili ti dođe određena smrt." (Ibn Madže, sahih)

Prenosi se da je čovjek rekao Huzejfi, radijallahu anhu: „Ako se muslimani bore jedan protiv drugog, šta mi naređuješ da uradim?" On reče: 'Pogledaj na najdalje mjesto u

tvom domu i uzmi utočište tamo. Ako ti se pri đe da budeš ubijen, reci: 'Evo, uzmi na sebe i moje i svoje grijehe!' (Al-Dani – Al Sunen al Waridah fil Fitan)

Ibn Mesud, radijallahu anhu je rekao: „Ako ljudi upadnu u smutnju i kažu: 'Idite naprijed jer doista imate dobar primjer među ljudima' onda reci njima: 'Nema dobrog primjera za mene kada se radi o zlu." (Al-Hejsemi –Medžma' al-Zewa'id)

Udsah bint Uhban je rekao: „Alija ibn Ebi Talib, radijallahu anhu je došao kod mog oca i tražio da ide sa njim.Moj otac mu reče: 'Doista mi je moj prijatelj tvoj ujak zakleo da ako se ljudi raziđu da uzmem drveni mač i ja sam ga doista uzeo!Zato ako želiš da idem s njim'. Udsah reče: 'On ga je potom ostavio'. (Tirmizi, hasen)

Ejjub el-Sihtijani je rekao: „Sad ibn Ebi Vekas, Ibn Mesud, Ibn Omer i Ammar ibn Jasir, radijallahu anhum su se okupili i govorili o smutnjama.Sa'ad reče: 'Što se tiče mene, ja ću sjediti u svojoj kući i nikad se neću upustiti u nju." (Hiljet Al-Awlija)

Ibn Sirin prenosi: „Rečeno je Sad ibn Vekasu: 'Zar se nećeš boriti? Ti si od ehlu al-šura i ti imaš najveće pravo u ovoj stvari (vođstvu) nego oni pored tebe!' Pa on reče: 'Neću se boriti dok mi ne doneseš mač sa dva oka, jezikom i dvije usne koje raspoznaju muslimana od nevjernika.Ako bih htio udariti muslimana sa njim, on promaši metu a ako bi htio udariti nevjernika sa njim, on ga ubije.Ja sam se borio u džihadu i ja najbolje znam šta je džihad'.Potom mi je naveo parabolu i rekao: 'Primjer nas i tebe je poput ljudi koji su na jasnoj uputi.Dok su oni u tom stanju, žestok vjetar je naišao na njih i oni su izgubili put i postali zbunjeni.Neki od njih su rekli: 'Put je na desnoj strani' uzeli su ga ali su lutali i izgubili se.Neki od njih su rekli: 'Put je na lijevoj strani' uzeli su ga ali su takođe lutali i izgubili se.Neki drugi su rekli: 'Mi smo i dalje na putu gdje je vjetar naišao i mi ćemo ostati na njemu'. Jutro je došlo, vjetar je zamro i put je postao jasan (za njih).To su džemat (glavno tijelo). Oni su rekli: 'Mi ćemo se držati onoga na čemu nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem ostavio sve dok ga ne sretnemo i nikad se nećemo upustiti u fitnu/smutnju. (Nuajm u 'Al-Fitan; Tabaqat Ibn Sa'ad, Taberani, Hakim, sahih)

Nafi prenosi od Ibn Omera da su dvojica ljudi došla njemu u pogledu smutnje koja je uključivala ibn al-Zubejra.Oni rekoše: „Ljudi su postali izgubljeni!Ti si sin Omera i ashab Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa šta te prečava da ideš?! On reče: „Ono što me sprečava je to što je Allah zabranio krv moga brata." Oni rekoše: „Ali, zar nije Allah rekao:

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ

I borite se protiv njih sve dok smutnje ne nestane. (Beqara, 193)

On reče: „Mi smo se borili sve dok nije bilo više smutnje i dok Allahova vjera nije postala potpuna, ali vi ljudi se borite dok je smutnja i vjera ne postane za drugoga mimo Allaha." (Buhari)

Koristi osamljivanja tokom vremena smutnje

Ovo su neke koristi o držanju podalje i odvajanje sebe kad god se smutnja potpali.

- Zaštita čovjekove vjere od zloupotrebe, duše od uništenja, narušavanja časti i gubitka imetka.Kako je rijetko da se čovjek upusti u smutnju i da bude spašen od nje.
- Neposjedovanje loših osjećanja prema muslimanskim masama.To je bio razlog što je Sa'd, radijallahu anhu naredio svojoj porodici da mu ne govore ništa o stvarima ljudi kada je nastupila smutnja sve dok se oni nisu ujedinili pod jednim glavnim Imamom.
- Plamen smutnje se gasi.Ovo iz razloga što kada god ljudi izbjegnu smutnju odvajajući sebe, smanji se broj ljudi koji su uključeni i zlo se takođe smanji ali kada god ljudi sebe izlože njoj, uključe se i stave sebe u nju, onda se broj zlih ljudi povećao i njeno zlo se takođe povećalo.

Treba obratiti pažnju takođe na sljedeće tačke:

1. Osamljivanje nije propisano u šerijatu u apsolutnom smislu već ima posebna vremena kada je preporučeno.Kada god je osamljivanje pohvaljeno u islamskim tekstovima, moguće je da je ono bilo specifično za određene pojedince kojima bi mješanje sa drugima naštetilo njihovoj vjeri ili je specifično za vremena smutnje u kojima je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem naredio da se praktikuje osamljivanje.

2. Osamljivanje tokom vremena smutnje je od dvije vrste shodno njegovim prednostima i koristima, mogućnostima i moći:

-Potpuno odvajanje na mjesto daleko od ljudi

-Djelimično odvajanje gdje osoba ostaje podalje od smutnje i njenih ljudi i ne uzima učešće u njoj čak i ako on boravi među masom

3. Ako se grupa prijestupnika pobuni protiv pravednog i islamski prihvaćenog Imama onda je ispravno pomoći ga protiv njih bez ostavljanja njega pod izgovorom osamljivanja.Imam al-Taberi je rekao: „Osnova fitne je ibtila (iskušenje/test) a zabranjivanje pogrešnog je obaveza svakoga ko je u mogućnosti.Tako ko pomogne onome ko je u pravu, onda je on takođe u pravu a ko pomogne onoga ko je u krivu, onda je i on

takođe u krivu, a ako je stvar zbunjujuća onda je to stanje u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem zabranio borbu u njoj." (Feth al-Bari-Ibn Hadžer)

4. Što se tiče onoga što se desilo između ashaba, radijallahu anhum u pogledu borbe, nije dozvoljeno pripisivati grešku bilo kome od njih naročito zbog toga što su svi oni koristili svoj vlastiti idžtihad.Ono što se desilo je bilo ono što je Allah odredio i svi su oni vođe za nas.

5. Moramo se suzdržati od nesuglasica koje su se desile među njima i nije na nama da ih spominjemo osim sa najljepšim riječima zato što su oni ashabi i što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem zabranio njihovo vrijeđanje.Doista je Allah njima oprostio i rekao da je On zadovoljan s njima.

Onaj ko čini dobra djela neće nikad biti ponižen od Allaha

Prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Činilac dobra je zaštićen od zlog uništenja." (Al-Silsilah al-Sahihah)

Kada su smutnje tek nastupile, Talk ibn Habib je rekao: "Zaštitite se od njih sa bogobojaznošću."

Ma'kil ibn Jesar je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao 'Ibadet za vrijeme al-hardža (ubijanja) je ravan hidžri meni." (Muslim)

Uzvišeni Allah je rekao:

لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ ۚ أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَاتَلُوا ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Nisu jednaki među vama oni koji su davali priloge prije pobjede i lično se borili – oni su na višem stupnju od onih koji su poslije davali priloge i lično se borili, a Allah svima obećava nagradu najljepšu; – Allah dobro zna ono što radite. (Al Hadid, 10)

Razlog tome je što su oni koji su udjelivali (imetak) i borili se prije oslobođenja su to uradili za vrijeme straha i kada su bili malobrojni, suprotno onima koji su to uradili-čak i ako im je obećana nagrada nakon oslobođenja jer su udjeljivali i borili se kada je islam uzdignut a njegovi ljudi ojačani.

Uzvišeni Allah je takođe rekao:

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ

Pomozite sebi strpljenjem i namazom...(Al-Beqara, 45)

I to stoga što namaz djeluje kao najveća pomoć kada se radi o ostajanju postojanim i čvrstim u pitanjima.

Uzvišeni Allah je rekao:

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

Mi dobro znamo da ti je teško u duši zbog onoga što oni govore, zato veličaj Gospodara svoga i hvali Ga, i sedždu obavljaj, i sve dok si živ, Gospodaru svome ibadet čini! (Al-Hidžr, 97-99)

Tako je On naredio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da traži utočište u namazu i zikru ako se njegove grudi stegnu zbog onoga što neprijatelji govore, jer putem namaza čovjek osjeća olakšanje i uzdizanje nedaće.To je bila Poslanikova uputa, kada god bi bila neka ozbiljna situacija ili briga on bi pristupio namazu.Huzejfe, radijallahu anhu je rekao: "Na dan saveznika, otišao sam kod Poslanika i on je bio umotan i klanjao je.Kad god bi stvari postale ozbiljne, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi klanjao."(Ahmed, Ibn Džerir i Ebu Dawud; Hasen)

Vođa pravovjernih, Alija ibn Ebi Talib, radijallahu anhu je rekao: "U noći Bedra svi od nas su spavali izuzev Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem jer on je klanjao ispod drveta i dovio dok nije svanulo."(Ahmed, al-Nesa'i, Ebu Ja'la, Ibn Huzejme;.Sahih)

Sabit: "Kada bi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zadesila nedaća on bi pozvao svoju porodicu govoreći 'Klanjajte namaz! Klanjajte namaz!' Sabit je takođe rekao: "Kada god bi Poslanike zadesila neka stvar, oni bi tražili utočište u namazu." (Ahmed u Al-Zuhd)

I takvo je bilo stanje sa ashabima, radijallahu anhum, i njihovim nasljednicima koji su ih slijedili; način na koji su se odnosili prema namazu je bio poput načina na koji se borac odnosi prema maču ili bogati prema svom bogatstvu ili dijete prema svom plaču kada plače i vrišti tražeći brižljivu majku.Dakle, oni su bili još dublje povezani sa svojim namazom i oslanjali su se na to sve dok to nije postala njihova druga priroda i nikad ih nije napuštala.Ukoliko bi osjetili strah ili bili napadnuti od neprijatelja, ili pobjeda odgođena ili ukoliko bi ih neka stvar zbunjivala, oni su se okretali namazu i tražili sigurnost u njemu.

Na kraju bitke na Jermuku, kralj rimljana je počeo ispitivati svoju poraženu vojsku: "Stidite se, recite mi o onima protiv kojih ste se borili.Zar oni nisu ljudi poput vas? Oni rekoše: "Da, kralju". On reče: "Ko je veći u broju vi ili oni?" Oni rekoše: "Mi smo brojniji od njih u u svakom mjestu". On reče:"Zašto ste onda poraženi?" Stariji od njihovih vođa reče: "Oni su nas porazili zato što klanjaju po noći, poste tokom dana, ispunjavaju svoje zavjete i pravedni su među sobom:" (Al-Bidaje wel-Nihaje)

Dova i poniznost za vrijeme smutnji

Preklinjanje i ponizno moljenje Allaha Uzvišenog je uzrok olakšanja od briga i uzdizanja nedaća. Uzvišeni Allah kaže:

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَفَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

A doista, slali smo zajednicama prije tebe (poslanike), pa smo ih dohvatili bijedom i nesrećom, da bi se oni ponizili. Pa zašto se nisu, kad im je došla sila Naša, ponizili? Međutim, otvrdla su srca njihova i uljepšao im je šejtan ono šta su radili! (Al-An'am,42-43)

On takođe kaže:

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ

A nismo poslali u grad nijednog vjerovjesnika, a da nismo pogodili stanovništvo njegovo nesrećom i bijedom, da bi se oni ponizili. (Al-E'araf, 94)

Enes prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem prošao pored ljudi koje je zadesila nedaća pa je rekao: „Zar oni ne mole za spas (i blagostanje)?! (Al-Bezzar, sahih)

Hasan el Basri je imao običaj govoriti: „Doista, Hadždžadž (ibn Jusuf) je kazna od Allaha zato ne otklanjajte Allahovu kaznu svojim rukama već je na vama da posjedujete oslanjanje i dovu Allahu jer je On Uzvišeni rekao:

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ

I doista smo ih dograbili kaznom, pa se ne pokoravaju Gospodaru svom, niti se ponizuju. (Al-Mu'minun, 76)

Za vrijeme smutnji, razumi gube smisao i duše postaju zbunjene; one ne znaju šta da rade!I u tim momentima, mnogi ljudi su neobzirni prema velikom oružju koje je sredstvo za pripremu Poslanika i ispravnih kroz vrijeme, doista to je dova.Allah Uzvišeni je rekao o svom Poslaniku Nuhu alejhi sellam:

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْفَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ

Tad je pozvao Gospodara svog: "Ja sam poražen, zato pomozi."Pa smo otvorili kapije neba sa vodom lijućom,(Al-Qamer, 10-11)

On Uzvišeni je rekao o svom Poslaniku Zun-nunu (Junusu) , alejhi sellam:

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَفَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ۚ وَكَذَٰلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ

I Zun-nunu, kad ode srdit, tad je mislio da nećemo imati nad njim moć - pa je dozivao u tminama: "Nema boga osim Tebe, slava neka je Tebi! Uistinu, ja sam od zalima." Tad smo mu se odazvali i izbavili ga iz jada. A tako spašavamo vjernike. (Al-Enbijja, 87,88)

On je takođe rekao:

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ

A rekao je Gospodar vaš: "Zovite Me, odazvaću vam se." Uistinu! Oni koji se budu oholili prema obožavanju Mom, ući će u Džehennem poniženi. (Gafir, 60)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem je rekao: „Dova je ibadet“. (Ebu Davud)

Takođe je rekao: „Najnemoćnija osoba je ona koja je nemoćna da uči dovu“. (Bilježi Abd al-Ghani al Makdisi u „al Du'a, sahih)

Priroda smutnje je da u njoj stvari postanu tamne, lice istine postane nejasno i zbuni mase, osim onih koje Allah zaštiti i kojima se smiluje.Tako od najvećih uzroka spasa je pridržavanje i ostajanje postojanim u vjerovanju u Allaha, traženje utočišta kod Njega, dozivanje Njega i traženje Njegove pomoći; jer On je taj koji je rekao u hadisu kudsijju: „O robovi Moji, svi ste vi u zabludi osim onoga kojeg Ja uputim, pa tražite da vas uputim i Ja ću vas uputiti.“ (Muslim)

Ebu Seleme ibn Abdur-Rahman ibn Avf: „Upitao sam Aišu, majku vjernika, 'Šta je Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, imao običaj učiti kada bi započeo svoj noćni namaz?' Ona je rekla, 'Ako bi ustao da klanja u noći. On bi na početku svog namaza izgovorio: „“O Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, koji znaš vidljivo i nevidljivo, Ti si Onaj koji presuđuje među Svojim robovima u stvarima u kojima se oni razilaze. Uputi nas Istinu u odnosu na stvari oko kojih postoji neslaganje sa Tvojim dopuštenjem. Ti upućuješ koga Ti hoćeš na pravi put.” (Muslim)

Dakle , uputa ka istini i ispravnom sagledavanju stvari u vremenima smutnje je od Allahove milosti i poklon od Njega.

Uzvišeni Allah kaže:

فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِوَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

Pa je uputio Allah one koji su vjerovali onom u čemu su se razilazili od Istine, s dozvolom Svojom; a Allah upućuje koga hoće putu pravom. (Al-Beqare, 213)

Ibrahim at-Tejmi bi imao običaj govoriti: „O Allahu, zaštiti me Tvojom vjerom i Sunnetom Tvog Poslanika od razilaženja sa Istinom, od slijeđenja strasti, od puteva zablude, od sumnjivih stvari i od zastranjenja i rasprave."

Ebu Hurejra, radijallahu anhu je rekao: „Nastupit će smutnja od koje vas neće ništa zaštititi osim dove poput dove utopljenika." (Musennef, Ibn Ebi Šejbe)

Huzejfe ibn Jeman, radijallahu anhu je rekao: „Doći će vrijeme ljudima kada niko neće biti spašen osim onaj koji dovi dovom kao da se topi u vodi." (Hiljat al-Evlija)

Jahja ibn Se'id: „Čuo sam da je Abdullah ibn Amir ibn Rabi'a klanjao u noći kada su ljudi bili ispunjeni smutnjom, a potom je zaspao.U svom snu mu je rečeno: „Ustani i traži od Allaha da te spasi od smutnje baš kao što Njegovi dobri robovi traže da budu spašeni."On je ustao i klanjao, preklinjući Allaha...i tako nije izašao osim u ćefinima. (t.j. Allah mu je uzeo dušu i spasio ga smutnje) U drugoj predaji njegov sin je rekao: „Kada su ljudi postali zaokupljeni sa Osmanovim ubistvom moj otac je ustao i klanjao u noći. On je rekao: 'O Allahu, sačuvaj me smutnje čime god si spasio Svoje dobre među Tvojim robovima'. I tako on nije napustio svoje mjesto sve dok nije bio iznešen u ćefinima (t.j. umro je)."

Avn ibn Abdullah ibn Utba je rekao: „Tokom smutnje koja se desila za vrijeme Zubejra, mi smo prošli pored čovjeka u vrtu Egipta koji je sjedio tužan, demoralisan i plakao je.Pravio je znakove u zemlji sa nečim što je imao.Podigao je svoju glavu kad ono to je bio radnik koji je proganjan.On (drugi čovjek) ga upita: 'Zašto te vidim tako tužnog i obeshrabrenog?' On odgovori: 'Ništa'. On reče: 'Da li je to zbog ovog svijeta?Ako je tako pa doista je ovaj svijet privremen i prolazan, i dobri i zli ga jedu.Ili si zabrinut zbog Ahireta? Ako je tako onda doista je Ahiret istinito obećanje u kojem će Istina biti razdvojena od zablude.' Avn reče: 'On ga je nastavio podsjećati sve dok nije spomenuo da ahiret ima linije poput onih na komadu mesa, ko god ih promaši, promašio je istinu.'

Potom je depresivni čovjek rekao kao da je iznenađen ovim riječima: 'Ja sam zabrinut za muslimanima.' On reče: 'Doista , Allah će te spasiti zbog tvoje brige za muslimanima.Traži od Njega, jer ko je taj koji od Allaha traži a da mu On ne daruje? Ili Ga doziva a da se On ne odazove? Ili se oslanja na Njega a da mu On nije dovoljan? Ili se preda Njemu a da ga On ne spasi?'

Tako sam ja (Avn) počeo doviti govoreći: 'O Allahu spasi mene i spasi druge od mene.'Potom on reče: 'Zatim je smutnja umrla i radnik uopće nije bio pogođen njom.' (Hiljat al-Evlija)